

L' ART DEL PAGÈS

Secció d' agricultura pràctica

Manera de tenir vinyas americanas.

(Acabament)

Tórias pera empeltár.

Las tórias que han de servir pera empeltar se procurará si-
guin de bona qualitat en la classe destinada pera tal objecte,
procuránt que la tória sia neta de tota malaltia, procedent de
brocada y que hágia tingut rahim. Sigüent al mes de Desem-
bre ó Janer, tres ó quatre dias avans de girar la lluna (apesar
que molts me tindrán per llunátich), se podan ditas tórias y
escapsan á una mida de 40 á 50 centímetros, fent manadets de
25 tórias cada un, y lligats se posan com mes prompte millor,
dretas en sorra seca y puesto de la casa també sech y de la
part Nort; los que, ben adobats, se procurará quedin del tot ba-
rrejats ab dita sorra y cuberts d' ella cosa de 10 á 15 centíme-
tros, en la que estarán fins y tant se hágian de traure pera
empeltarlos. Tres ó quatre dias aváns se trauchen y posan en
aygua, com queda dit al fer los empelts.

Tórias pera fer criadero.

Al mes de Desembre ó Janer, se podan las tórias de las plan-
tas americanas que 's destinan pera criaderos de ceps, fentne
manáts de 50 ó 100 tórias cada un, segons la seva gruixaria,
los que, lligats y en una llargada de 50 centímetros, se posan
ab sorra un poch humida, que las tórias quedin dretas, ben
barrejadas y cubertas d' ella, posantlas en puesto de la casa
que estiguin closos y foscos, en la que estarán fins al temps
de fer lo criadero. Si la sorra te poca humitat, s' arruixa.

Al tráurelas de la sorra pera plantarlas, se procurará tenirlas sempre en aygua á medida que 's fá lo criadero, porque no perdian l' humor de cuan estaban dintre ella.

Manera de fer marcotas.

Las marcotas son tórias de ceps americanos que hi hágia dos anys estiguian plantáts en la terra; cuals tórias, á medida que créixen, posan arréls, y després serveixen com á barbáts, estolviantse d' aqueix modo fer criadero de ceps. Pera obtenir ditas marcotas, se fá de la manera següent: Siguént á la última quinzena del mes de Juny, ab un cávech ó altre eyna propia pera dit traváll, se fá un petit clotét á uns dos pams separát del cép, y se estira la tória per al través de ell, cubrintho de terra cosa d' un pam y mitj; á dos pams mes endevant, se repeteix fent altre clotet, se estén la tória, se cubreix del mateix modo, y aixis successivament se vá estenént la tória á medida que creix, de quinze en quinze dias, fins als últims del mes d' Agost que deu pararse de fer tal operació. En la part cuberta 's procurará hi hágia una poca de terra pera conservar la frescada y donar humitat pera posar arrels dita tória cuberta.

Dona igual resultat y no tanta feyna, agafar juntas totas las tórias de un cep, ajáurelas de una part, y á la distancia dita, cubrirlas ab un bon piló de terra, y repetint del mateix modo de dos en dos pams de descubert y un y mitj de enterrat fins al temps anomenat.

En la época de plantar vinya, se arrencan ditas marcotas, y y ab unas estisoras se talla la tória sota las arrels y queda fet un cep pera posar en la vinya, tractantlos com los de criadero.

Ceps que déuhen plantarse segons la classe de terreno.

En terrenos de primera calitat ó sian de molt fondo y frescáls:

Solonís, Jacquéz, Vialla y Riparia Tomentosa.

Terrenos de segona calitat; ó sia terra espessa y seca:

Riparia, Vialla, Solonis, Jacquez, Rupestris y Riparia-rupestris.

Terrenos argilosos de tota mena:

Rupestris, Jacquéz, Cunningham y Chaupin.

Terrenos un poch calsinals, pedregosos, sechs y prims:

Rupestris, Solonis, Riparia gloria de Montpellér y York.

Terrenos vermells, carregats de ferro y fondo de terra:

Totas las varietats y productors directes.

Terrenos vermells, ferruginosos, pedregosos y magres:

Rupestris, Riparia gloria de Montpellér y Solonis.

Terrenos de bon fondo y sorrencosos:

Jacquez, Solonis, Rupestris, Riparia y Cunningham.

Terrenos calsinals, ab subsol gredós, de poch fondo y terra granada:

Rupestris, Chaupin, Martin, Ganzin y Berlandiera.

Preservatiu contra 'l mildiu y black-rot

Las vinyas de la meva propietat que l' any passat estaban apoderadas del mildiu, est any s' han conservat sense coneixershi una taca de dita plaga en tots los pampols d' ellas, ni tampoch un grà de rahim fet malbé, apesar d' estar empestadas totas las que 's trovan plantadas al entorn de las mateixas. Pera obrar tal miracle, no hé fet altre cosa que sulfatisarlas á la primera y segona quinzena del mes de Maig, y segona de Juny, Juliol y Agost; es á dir, cinch sulfatisadas durant los quatre mesos citats. Las dos primeras, á rahó de mitj kilo de sulfat de coure y altra tant de cals viva ab 100 litros d' aygua, y las altres tres últimas, un kilo de cada cosa ab la mateixa cantitat d' aygua. Pera arreglar dita barreja, primer feya fondre 'l sulfat de coure ab una part d' aygua y la cals en altre part, després tiraba al total del aygua, primer lo sulfat y després la cals y barrejant de tant en tant, lo aplicaba als ceps ab lo pulverisador Vermorel. Si després d' haber passat per una vinya, plovia avans d' haber passat quatre ó cinch horas, repetia la operació.

Pera 'l black-rot, es remey segúr, los polvos del mineral de Apt.

Las mevas vinyas son la admiració de qui las ha vistas.

Pontós y Novembre de 1889.

JOSEPH CAPDAYGUA.

P. D. Tinch criaderos de ceps pera plantar vinyas, y tórias de varias classes pera empeltar, de bona calitat, tant d' una com d' altre classe, que proporcionaré á un preu módich al qui me escrigui, posant un sello de correu dintre la carta pera contestarli, dirigintla á Joseph Capdaygua, per Gerona, Sant Miquel, en Pontós.

Secció de varietats.

Comparansas.

Lo clavell.

¿Qui n' ha olorat un, sens convenir, qu' es una de las flors mes agradables per sa boniquesa y suau olor? Una munió de fullas, quals colors varian al infinit, constituheixen la flor que ompla tot un saló ab la fragancia, que llensa una toya.

¡Quin *atribut* mes apropiat pera'l que sapigués reunir lo talent á la boniquesa de cor, y captarse las simpatías d' amor y respecte dels seus semblants!

La rosa.

¡Pas á la reyna.... dels jardins! Tot en ella es elegancia, perque sa forma es bonica, 'ls capolls graciosos y 'l conjunt acabat. Sa esbeltesa 'ns captiva, ab son color ennarta, encisantos sa fragancia; però tot seguit se desfulla perque sa hermosura es pasatjera, com la de moltes flors bonicas, que quan mes ho son, aviat se mustigan tan sols ab l' alé. Si sempre durés aquell temps que tot se veu del mateix color, may se trovarian las espinas y ja sabém que no hi ha rosa sens ellas.

¡Aprenent de las flors la sort que 'ns espera, no 'ns oblidarém pas que *la virtud y 'l saber no 's mustigan may més!*

Secció de noticias agrícolas.

Al I. A. C. de S. Isidro.—No publiquem l' escrit, perque no reuneix los requisits previnguts per la Lley.

El Progreso Agrícola.—Aixís se titula una Revista quinzenal que ha comensat á veure la llum pública en Valencia y ab qui-na hem establert gustosos nostre cambi.

Saludém al nou colega, que com nosaltres ve á la lluyta periodística emprenent una tasca que sols ab molt bona voluntat y gran constancia pot durse á terme. Com son nom ho indica, basará la seva campanya en lo progrés agrícola, sense 'l qual

es impossible tota reforma pera portar á cap la idea regeneradora de la agricultura pàtria.

La salvació de la agricultura —A Segovia hi ha un Banch agrícola que prospera é igualment ne surten beneficiats los pagesos d' aquella provincia.

A Valencia s' estudia la manera d' obtenirne y lo «Círcul de Pagesos» de Córdoba pensa crearlo, ab lo fi de lliurar als agricultors de sa provincia de las funestas conseqüèncias de la usura.

Podém anticipar á nostres lectors que fa temps una Associació agrícola, no lluny de Barcelona, té la idea de fundar una «Caixa de préstams rurals» y que altre, també de pagesos, desitja establirne una, per l' estil de las que hi ha funcionant á Alemanya ab tan bon éxit, per son fundador Raiffeisen, mort fa poch en aquell Imperi, ab greu sentiment de la classe agricultora, que li aixeca estàtuas per tot arreu, com saben ja nostres lectors.

Sanejament del baix Llobregat.—Nostre distingit amich y col·laborador, don Felip de Hita Morros, doná una notable conferencia 'l disapte 21 de Desembre prop-passat en la «Lliga de Catalunya,» sobre tan trascendental assumpto.

Comensá dit senyor ab munió de datos, fent la historia dels diferents projectes que 's han presentat en l' espay d' una quarentena d' anys y de las vicissituts que han passat; y exposá sos temors respecte del projecte aprobat; que per mes que siga patrocinat per la primera autoritat de la Provincia y aquesta estiga plena de zel pera portar á cap sa realisació, pot destorbarli una disposició del Govern, trasladantlo á altre lloch, ab lo que tal vegada quedaria 'l projecte sense realisar.

Segons digué 'l conferenciant, ell creu que aquesta millora deurían portarla á cap los particulars de sa propia iniciativa; crear un capital per medi d' accions, quinas donarían un bon resultat, atés lo que guanyarian los terrenos d' aquella extensa planura ab lo sanejament y 'ls molts trossos de terreno incultivables que hi há avuy, que allavors augmentarían molt de preu.

La concurrencia 'n sortí plenament complascuda de dita conferencia per los datos aduhits per lo conferenciant en tan vital

assumpto, lo que prova 'l carinyo ab que l' ha estudiat per compendre que sería una gran millora, no tant sols per aquella hermosa comarca, sinó fins per Barcelona mateix, que aixís com avuy se veuhen en nostra capital alguns casos de febres palúdicas que sens' dupte, provenen d' allí; destruhint aquell foc, hi guanyaría tot lo hermos plá de Barcelona.

L' ART DEL PAGÉS s' ha ocupat diferentas vegadas de lo mateix, comptant sempre ab la benevolensa del Sr. Hita, un de sos constants favoreixedors y mes ferm puntal pera tractarho ab gran coneixement de causa.

MERCATS, FIRAS Y CULLITAS.

Figueras 5.—Ha plogut en abundancia en l' Ampurdá y lo temps segueix amenassant aygua

Ab l' aygua cayguda ja 'ls camps s' han posat en las mellors condicions y d' espera es que 'ls sembrats que fins ara no havian grillat, grillin y tinga l' agricultor la esperansa d' una regular cullita.

Juncosa 3.—Sobre cullitas nos escriuhen lo següent: Blat, regular.—Admetllas, mitja cullita, de 14 á 15 pessetas la quarta.—Vi, 8 dias avans de la florida comensaren á pudrirse 'ls rahims per lo mánech cayent del tot, alguns; altres, quedant un carroll ab 3 ó 4 grans y molts ceps sense ni un grá 8 dias després de la florida que 's passá, brotant los ceps d' un modo extraordinari, seguint aixís fins la primera quinzena d' Agost, época de verolar, esgroguehintse y assecantse 'l pámpols mes aprop dels rahims y aquestos podrintse mes del mánech, cayent tot lo rahim; altres, algun carroll y altres algun grá, podrintse y assecantse ab rapidesa, seguint lo mateix curs de la florida, mermantla, molt particularment en las vinyas joves y fondas, però gracias al bon temps que seguí, va ferse regular cullita y classes mitjanas, pagantse desde 15 á 27 pessetas la carga de Tarragona, ab bon corrent.

Creyém va ser *mildiu* y *black rot* junts, los que en companyía del *oidium* atacáren nostras vinyas, pregantli notifiquí 'l mellor remey per atacarho tot á la vegada, com també lo mellor aparell pera practicar la operació, agra hintli molt nos pogués proporcionar, bó y barat, lo necessari pera poguer estar preparats á temps.

La cullita del oli es regular, pagantse la quartera d' oliva á

7'25 pessetas, esperant puja; lo mateix del oli, que 's paga á 3'6 pessetas lo quartá.

Aquestos dias ha caygut gran nevada causant danys de consideració als olivers, però en cambi ha fet bona sahó, retornant, si queda en bon temps, los blats que eran cuasi morts á causa del fret y sech.—R. P. y V.

La Bisbal 7.—Blat, á 14'75 pessetas la quartera de 80 litres.—Mestall, á 12.—Ordi, á 6'50.—Cibada, á 6'50.—Ciurons, de 15 á 30.—Vessas, á 11'50.—Llovins, á 7'50.—Fabas, á 9.—Blat de moro, á 10.—Mill, á 10.—Fasols, á 15.—Panís, á 10.

Per causa de la pluja no pogué celebrarse la fira tradicional de Capdany.

Olot 10.—Blat, á 17'50 pessetas l' hectólitre.—Mestall, á 15'50.—Ségol, á 12.—Blatdemoro, á 10.—Ordi, á 8.—Cibada á 8'50

Puigcerdá 5.—Blat, á 22 pessetas los 145 litres ó la carga.—Ségol, á 15.—Cibada, á 15.—Patatas, á 7 pessetas los 124 kilógrams 800 grams ó la carga.—Moltó, á 1'75 pessetas lo kilo 200 grams ó la carnicera.—Badella, á 1'25.—Bou, á 1.—Porch fresch, á 3.—Id. sech, á 2.—Llonganissa seca, de 4 á 6 pessetas la carnicera.

Reus.—Las pluhas han caygut tan suaument que han beneficiat los camps d' una manera la mes apropiósit pera las feynas propias de la época.

Tarragona 8.—Blat extranjer, de 14'50 á 15 pessetas los 55 kilógrams.—Blat del Urgell, á 14 pessetas los 70'80 litres.—Ordi del pays, á 6'50.—Guixas, á 12.—Ciurons, de 16 á 19.—Monjetas, de 16 á 17.—Fabons, á 9.—Patatas, de 4 á 4'50 pessetas los 41'60 kilos.—Escayola, de 16 á 17.—Garrofas del pays, á 9 pessetas los 40 kilos.

Valls 9.—Blat d' Aragó, de 13 á 14 pessetas.—Ordi, á 6 pessetas la quartera de 70'80 litres.—Monjetas del Pinet, de 16 á 18.—Fabons, á 9.—Garrofas, á 5'25 pessetas lo quintá de 41'60 kilógrams.

Vich 4.—Xeixa, á 12'25 pessetas la quartera.—Forment, á 11'25.—Mestall, á 9'25.—Ségol, á 8'25.—Ordi, á 6'75.—Cibada,

á 5'75.—Espelta, á 4'75.—Blatdemoro, á 9.—Fajol, á 9.—Fabas, á 10.—Llegúm, á 11.—Fasols, á 14'50.—Mill, á 11.—Ciurons, á 12.

Vilafranca del Panadés.—Ví pera embarcar, de 80 á 100 rals carga.—Id. blanchs, de 72 á 80.—Id pera taberna, de 64 á 68.—Id. pera cremar, de 28 á 30.—Anissats de 30°, de 1100 á 1200 je-rezana.—Esperit de 35°, de 1600 á 1640.—Id. de brisa, de 1240 á 1280.—Farina de 1.ª classe, de 64 á 72 quintá.—Id. de 2.ª, de 54 á 60.—Id. de 3.ª, de 38 á 46.—Blat, de 54 á 60 cuartera.—Or-di, á 30.—Blatdemoro, de 34 á 40.—Fabons, de 40 á 42.—Garro-fins, de 46 á 48.

CALENDARI PATOLOGICH-AGRICOLA.

Pyral.—Es un paràssit enemich de la vinya, conegut científicament ab lo nom de *tortrix pilleriana*, que passa l' hivern al estat de pugó sota la escorsa del cep; á la primavera devora las fullas dels brots tendres.

Tractaments: escaldar los ceps ab aygua bullenta, á qual efecte hi ha uns aparatos specials anomenats *escaldadoras*; ó bé, untarlos ab una barreja formada ab 100 kilógrams d' orins de vaca, 6 kilos d' oli ordinari y un poch de savó; y també, per medi de la sulfurisació, que consisteix en colocar los ceps sota una campana durant 5 á 10 minuts, cremant sofra al peu.

Phylloxera vastatrix.—Al buscar l' insecte, tinguis en comp-te que desde 'l primer any se trovan sobre las arrels novas, inflorescencias, anomenadas nuositats. En las reconadas d' aquestas nuositats (que son una senyal certa de la presencia de la filoxera), s' hi trovan insectes novells. Una vegada la cabellera menjada, aquestos insectes passen á las arrels primas, pera apoderarse més tart de las més grossas, privant aixís á la vinya dels órgans d' absorció. Al segón any, se nota un decaïment de la vegetació y després de tres ó quatre anys, los sarmenets son curts y se nudreixen difícilment; las fullas se esgrogueixen y cahuen aviat; los rahims son petits y s' alimentan malament, y la fertilitat disminuix. Aquestos caràcters se notan á clapas y las tacas s' engrandeixen en rotllo, com las tacas d' oli. Pera buscar insectes, se descalsa 'l cep ab precaució, pera posar al descubert la cabellera, y se tallan las arreletas ab un gabinet. S' han d' escullir ab preferencia 'ls peus del voltant de la part més malalta ó danyada.

Tractaments: Diferents medis s' emplean pera combátrela: 1.er, sulfuro de carbono; 2.^{on}, sulfocarbonat de potassio, 3.er, submersió; 4.^{rt}, cultiu en las arenas; 5.^{nt}, ceps americans.

IMPRESA DE VÍCTOR BERDÓS Y FELIU, MOLAS, 31.—BARCELONA.